

Ένα τρίγωνο στη χώρα των κύκλων, ευτυχώς που είμαι διαφορετικός.
Ένα τρίγωνο στη χώρα των κύκλων, ευτυχώς που είμαι διαφορετικός.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
1^{ΟΥ} ΛΥΚΕΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ

Συγγραφική ομάδα:

Α' ομάδα :

- Πανταζή Αλεξάνδρα
- Οικονόμου Μαργαρίτα
- Κιόσια Μέγκυ
- Κακοσήμου Μαρία
- Καψάλη Κατερίνα

Β' ομάδα :

- Γκαρτζώνη Κωνσταντίνα
- Γκαρτζώνη Παναγιώτα
- Ζήκου Ευτυχία
- Οικονόμου Παναγιώτα

Γ' ομάδα :

- Ζήσης Ιωάννης
- Πριόβολος Απόστολος
- Ζήσης Ηλίας
- Κόκκαλης Δημήτριος

Δ' ομάδα :

- Γιαννούλη Ιωάννα
- Χαριτοπούλου Βιργινία
- Πάτση Ιωάννα
- Κοντοδήμου Λευκοθέα

Εισαγωγή.

Η διαφορετικότητα και ιδιαιτερότητα είναι μέρος της καθημερινής ζωής. Έχουν όμως συνδεθεί στενά με την έννοια του κοινωνικού στίγματος που οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων.

Αφορμή για το θέμα της έρευνας η «διαμαρτυρία» των μαθητών για ζητήματα ρατσισμού στο σχολικό χώρο σε ότι αφορά την ένδυση ως στοιχείο της εμφάνισής τους. Έτσι μελετήσαμε τη διαφορετικότητα σε σχέση με την ένδυση και τη μόδα, τα πρότυπα ομορφιάς και τη θέση της γυναίκας παλιότερα και σήμερα, τη διαφορετικότητα στο χαρακτήρα, στο τρόπο έκφρασης. Επίσης εντοπίσαμε προβλήματα ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού που υφίσταται μεμονωμένες ομάδες, εξαιτίας της διαφορετικότητας τους, όπως παχύσαρκοι, άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, ομοφυλόφιλοι καθώς και ρατσισμό εξαιτίας του χρώματος και των θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Μέσα από βιωματικές προσεγγίσεις, ερωτηματολόγια καθώς και βιωματικές ασκήσεις εκ' μέρους των παιδιών, όπου μπήκαν στη θέση ατόμων με αναπηρίες ή αποκλεισμού εξαιτίας της εμφάνισης, διατυπώσαμε ότι το τρίγωνο μπορεί να ζήσει ευτυχισμένο στη χώρα των κύκλων και να ομορφύνει και τη δική τους ζωή με την προϋπόθεση, ότι αυτή γίνεται αποδεκτή τόσο από τον ίδιο όσο και από τους άλλους.

Ορισμός της διαφορετικότητας.

Η διαφορετικότητα είναι αδόκιμος όρος. Έχει κτιστεί πάνω σε αντιθέσεις. Επομένως η διαφορετικότητα ορίζεται ως το «να διαφέρει κάποιος από τους άλλους, τους πολλούς..» Δεν μοιάζει στα χαρακτηριστικά, ούτε στο στυλ, ούτε στο χαρακτήρα, αλλά ούτε και στη θρησκεία. Είναι μια διακήρυξη τεράστιων διαφορών και είναι ομορφιά και αρετή η διαφορετικότητα. Γι' αυτό την ανεχόμαστε και τη σεβόμαστε, ενθυμούμενοι πάντοτε ότι στα λίγα που ξέρουμε μπορούμε κάλλιστα να διαφέρουμε μεταξύ μας, αλλά να είμαστε και όλοι ίσοι.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ:

Το **στερεότυπο** είναι μια απλουστευμένη ή/και τυποποιημένη αντίληψη ή μια εικόνα, που συχνά κατέχουν από κοινού οι άνθρωποι για μια άλλη ομάδα. Τα στερεότυπα μπορούν να είναι θετικά ή αρνητικά και είναι χαρακτηριστικές γενικεύσεις βασισμένες στην ελάχιστη ή περιορισμένη γνώση για μια ομάδα ανθρώπων. Τέτοιες υπεραπλουστευμένες αντιλήψεις, απόψεις, ή εικόνες, είναι βασισμένες στην υπόθεση ότι υπάρχουν κοινές ιδιότητες και κοινά χαρακτηριστικά που τα μέλη της άλλης ομάδας έχουν. Τα στερεότυπα είναι όχι μόνο ενάντια στα δικαιώματα των άλλων τους, αλλά και τους βλάπτουν με την ενθάρρυνση της **προκατάληψης** και της **διάκρισης**. Η προκατάληψη δεν είναι μόνο μια δεδηλωμένη άποψη ή πεποίθηση, αλλά και μια τοποθέτηση που περιλαμβάνει συναισθήματα όπως η περιφρόνηση και η απέχθεια. Η διάκριση εμφανίζεται όταν αντιμετωπίζεται ένα πρόσωπο λιγότερο ευνοϊκά έναντι κάποιου άλλου και η στάση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αλλιώς, παρά μόνο ως ένα άμεσο αποτέλεσμα της προκατάληψης.

1ο Κεφάλαιο

1ο Κεφάλαιο

Σχολείο και Διαφορετικότητα..

Το σχολείο αποτελεί πόλο ευαισθητοποίησης στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα και για το λόγο αυτό στοχεύει στην καλλιέργεια των απαραίτητων στάσεων για επικοινωνία, συνεργασία και αλληλεγγύη προς τον άλλον. Το ζήτημα όμως είναι πως θα επιτευχθεί αυτό όταν οι μαθητές χαρακτηρίζονται από ποικίλες διαφορές όπως φυλετικές, θρησκευτικές, χρωματικές. Η αντιμετώπιση της διαφορετικότητας από τα παιδιά οδηγεί στην αποξένωση του άλλου και στην αποβολή του από την ομάδα.

1. ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Η αποδοχή ή μη του άλλου αποτελεί σημαντικό στοιχείο που αναπαράγεται μέσα από τις θρησκείες. Οι θρησκείες λειτουργούν πάντα προωθώντας την ιδεολογία αυτών που κατέχουν την εξουσία και μέσα από την αναπαραγωγή των προτύπων που έχουν συχνά καταφέρνουν να αποκλείσουν κοινωνικά αυτούς που διαφέρουν. Το δικαίωμα της επιλογής και το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης πολλές φορές ήταν ανύπαρκτο. Έτσι άτομα που διέφεραν στην καθημερινότητα τους και ειδικότερα στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις δεν θεωρούνταν αποδεκτοί σε μία κοινωνία.

2. ΤΡΟΠΟΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Ο τρόπος που μιλάει και εκφράζεται κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός. Ο τρόπος αυτός μπορεί να είναι είτε γραπτός είτε προφορικός. Όλοι οι άνθρωποι έχουν ένα λεξιλόγιο που τους διαφοροποιεί, άλλος πιο πλούσιο και άλλος πιο φτωχό. Με έναν διαφορετικό τρόπο μιλάει ένας μορφωμένος άνθρωπος και με έναν διαφορετικό τρόπο ο οποίος έχει λάβει μόνο την βασική εκπαίδευση. Επίσης ρόλο σε αυτό παίζει και το αν κάποιος έχει μεγαλώσει σε κάποια πόλη ή σε χωριό. Επιπρόσθετα ένα άλλο χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί τους ανθρώπους είναι η προφορά, δηλαδή υπάρχουν άνθρωποι που προφέρουν κάποιες διαφορετικά μερικά γράμματα όπως το «λ», το «ν» και το «ρ». Επομένως λέμε ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν προφορά. Υπάρχει τέλος και μια κατηγορία ανθρώπων οι οποίοι δεν μπορούν να αποδώσουν σωστά τις λέξεις και ονομάζονται «δυσλεκτικοί».

3. Εμφάνιση

Η ενδυμασία είναι ένα από τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά της καθημερινής ζωής του ανθρώπου για αυτό και αποτελεί την έκφραση των κοινωνικών ενεργειών. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι διάφορες εποχές κρίνονται με βάση την εμφάνιση και το στυλ. Γενικότερα όμως η μη αποδοχή της διαφορετικότητας είναι αρκετά εμφανής στο σχολείο. Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου είναι αρκετά ανεύθυνος σε τομείς όπως αυτός. Η ενδυμασία είναι ένα από τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά στον κόσμο. Το ότι οι άνθρωποι κρίνουν με βάση πολλά και διάφορα πρότυπα και σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν άνθρωποι που στιγματίζονται από την ενδυμασία τους είναι ένα τραγικό συμβάν της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας. Η εξωτερική εικόνα παρουσιάζει ένα σκανάρισμα για το ποιόν του ανθρώπου που βρίσκεται απέναντι μας. Δύσκολο είναι όμως για πολλούς να παραδεχθούν ότι δίνουν σημασία σε αυτά που φοράνε. Το ένδυμα μπορεί να προσφέρει αρκετές πληροφορίες για τη συμπεριφορά και να αποτελέσει είδος πολιτισμικής έκφρασης, εξωτερικεύοντας τον εσωτερικό κόσμο καθενός. Επίσης μπορεί να προβάλλει ή από την άλλη να συσκοτίσει την κοινωνική θέαση ενός ατόμου ή επιπλέον να εκφράσει επιθυμίες του και προσδοκίες χωρίς να εξασφαλίζεται η ικανοποίησή τους. Τέλος υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι συνήθως λόγω ιδεολογίας, αποφασίζουν να ντύνονται «παράξενα» και παρόλο που σχολιάζονται αρνητικά οι ίδιοι το έχουν αποδεχθεί και πλέον δεν τους επηρεάζει στην καθημερινότητά τους. Σίγουρα όμως η διαφορετικότητα αποτελεί πρόταση στην μόδα και όχι παράκληση.

4. Παχυσαρκία

Ανάμεσα στους ανθρώπους που υφίστανται κοινωνικές διακρίσεις ανήκουν και όσοι αντιμετωπίζουν πρόβλημα σωματικού βάρους. Όπως φαίνεται από τα επιστημονικά δεδομένα, στην παιδική ηλικία, τα φαινόμενα ρατσιστικής αντιμετώπισης από τους συνομηλικούς είναι ιδιαίτερα έντονα σε παιδιά με παραπάνω κιλά.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας σε παιδιά ηλικίας 10-11 ετών απέδειξε την προκατάληψη που υφίστανται τα παχύσαρκα Ελληνόπουλα. Τα παιδιά κλήθηκαν να επιλέξουν το πιο δημοφιλές παιδί ανάμεσα σε 2 κατηγορίες. Τα αποτελέσματα ήταν συγκλονιστικά. Ποσοστό 56,4% των παιδιών, κατέταξε το παχύσαρκο παιδί στη τελευταία θέση, ενώ αντίθετα το 86,4% των παιδιών κατέταξε το αδύνατο παιδί στη θέση του πιο δημοφιλούς. Τα αποτελέσματα φαίνονται από το παρακάτω διάγραμμα.

Άλλη μια έρευνα απέδειξε, πως έφηβοι οι οποίοι αντιμετώπιζαν συχνά αρνητικά σχόλια για το βάρος τους, ήταν περισσότεροι απογοητευμένοι από το σώμα τους και οδηγούνταν συχνά και σε απόπειρες αυτοκτονίας. Οι παχύσαρκοι έφηβοι είχαν λιγότερους φίλους και ήταν κοινωνικά απομονωμένοι.

Επομένως το συμπέρασμα είναι ότι για να είναι κάποιος επιτυχημένος και αρεστός οφείλει να είναι αδύνατος. Τέλος και σύμφωνα με τον συγγραφέα του βιβλίου « Η αξία του ατόμου είναι αδιαπραγμάτευτη» τον κύριο Ε. Παπάνη “ Η αξία του ανθρώπου είναι αδιαπραγμάτευτη, δεδομένη και ανεξάρτητη από ικανότητες, γιατί δεν είναι η κοινωνία που την καθορίζει, αλλά μόνο το γεγονός ότι κάποιος γεννιέται άνθρωπος “

2ο Κεφάλαιο

Τρίτη Ηλικία

Η Τρίτη ηλικία συνδέεται με μύθους, στερεότυπα και παρεξηγήσεις, κοινός παρονομαστής των οποίων είναι η απώλεια της αυτονομίας, η επιδείνωση της ποιότητας ζωής και η

περιθωριοποίηση. Μελετώντας την εύθραυστη ομάδα των ατόμων της τρίτης ηλικίας, πρέπει να ορίσουμε και σε ποια ηλικία ο κάθε άνθρωπος θεωρητικά βαίνει στην Τρίτη Ηλικία. Συνήθως τα άτομα αυτά έχουν ξεπεράσει το 65^ο έτος της ηλικίας τους.

Το γήρας, όπως λέγεται, λειτουργεί συχνά ως παράγοντας ανασταλτικός για πολλούς ανθρώπους. Οι ηλικιωμένοι βιώνουν συχνά ένα διαρκή κοινωνικό ρατσισμό, που οδηγεί τους ίδιους στην απομόνωση και στην στέρηση από αγαθά όπως η διασκέδαση, η ψυχαγωγία και η άσκηση. Και όμως τα άτομα της τρίτης ηλικίας έχουν τα ίδια δικαιώματα και ανάγκες με όλους τους άλλους. Συχνά πολλοί ηλικιωμένοι περιθωριοποιούνται λόγω των προβλημάτων και των αναγκών που έχουν. Έτσι, τελικά καταφεύγουν σε ιδρύματα για να μην θεωρούνται ως “βάρος” στους συγγενείς τους.

3ο Κεφάλαιο

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ρατσισμός είναι η αντίληψη ότι οι άνθρωποι δεν είναι όλοι ίσοι μεταξύ τους, αλλά διαχωρίζονται σε ανώτερους και κατώτερους διακρινόμενοι. Είτε από το χρώμα του δέρματος, είτε από την εθνικότητα, είτε από τη θρησκεία, είτε από τη σεξουαλική προτίμηση κ.α. Ο ρατσισμός δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Υπήρχε και εξακολουθεί δυστυχώς να υπάρχει σε διάφορες μορφές και εκφράσεις στην συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπινων κοινωνιών.

ΟΡΙΣΜΟΣ: Η ομοφυλοφιλία (ή ομοερωτικός προσανατολισμός) ορίζεται ως η ερωτική έλξη ατόμου προς άτομο του ίδιου φύλου.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Η ομοφυλοφιλία αντιμετωπίστηκε και αντιμετωπίζεται από πολλούς ως κάτι αρνητικό. Πολλές θρησκείες την αντιμετωπίζουν ως αμάρτημα και σε πολλές κοινωνίες είναι στιγματισμένη ως ανεπιθύμητο φαινόμενο.

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΟΙ

-Γιατί άραγε μας είναι πιο εύκολο να τους αποδεχτούμε?

Οι ομοφυλόφιλοι σταρ-είδωλα όχι μόνο δεν το κρύβουν αλλά καίρονται να το μοιραστούν με τους φαν τους σε όλο τον κόσμο. Αντίθετα με άλλες χώρες του κόσμου, όπου η ομοφυλοφιλία είναι ακόμα ταμπού η αμερικανική βιομηχανία του θεάματος αγκαλιάζει τους "gay celebrities". Θα πρέπει να τονίσουμε επίσης ότι οι διάσημοι ομοφυλόφιλοι είναι ευτυχισμένοι, επιτυχημένοι μα πάνω απ' όλα μέσω αυτής της ιδιαιτερότητας τους απογείωσαν την αναγνωρισιμότητα τους καθώς και την αγάπη του κόσμου.

-Τώρα θα θέλαμε να θέσουμε την εξής ερώτηση : "Γιατί όταν η ομοφυλοφιλία χτυπά την πόρτα του διπλανού μας δεν το αποδεχόμαστε;"

« ΟΜΟΙΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ »

-Μαρτυρία: Δεν επέλεξα εγώ να είμαι ομοφυλόφιλος.-

Δεν ξύπνησα ένα πρωί με την απόφαση να έλκομαι από άτομα του ίδιου φύλου. Δεν θέλησα να είμαι αμαρτωλός! Το μόνο που θέλω να πω σε κάθε άτομο που είναι στη δική μου θέση "εξέφρασε τα συναισθήματα σου αλλά να ελέγχεις τις επιθυμίες σου. Το να αγαπάς είναι ότι πολυτιμότερο υπάρχει! Διεκδίκησε το!!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΙΡΑΜΑ

Με σκοπό να καταγράψουμε τα συναισθήματα ενός παιδιού με σωματική αναπηρία αλλά και την αντίδραση του κοινωνικού συνόλου αποφασίσαμε να μεταμφιέσουμε έναν συμμαθητή μας σε τραυματία. Έτσι αφού δέσαμε το πόδι του, τον βοηθήσαμε να μεταφερθεί στο σχολείο. Όπως μας επισήμανε η μετακίνησή του, κρατώντας πατερίτσες, ήταν πραγματικά πολύ δύσκολη, κουραστική αλλά και επίπονη. Ένιωθε ότι ήταν το επίκεντρο αρνητικών σχολίων και συζητήσεων. Επίσης, τόνισε ότι από τη μία πλευρά υπήρχαν αρκετά παιδιά που τον βοήθησαν με κάθε τρόπο, από την άλλη όμως δεν έλειψαν και αυτοί που τον σχολίασαν αρνητικά και τον περιγελούσαν φέρνοντας τον σε άβολη θέση. Το πείραμα αυτό διήρκεσε μόλις μία μέρα. Στο τέλος του πειράματος ο συμμαθητής μας ένιωθε απίστευτα κουρασμένος σωματικά αλλά και ψυχικά. Φανταστείτε τώρα πως θα νιώθει ένα παιδί που καθημερινά δίνει μάχη με το σώμα του με σκοπό τη μετακίνηση του αλλά και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που για κάποιον άλλον είναι δεδομένη. Πιστεύετε ότι αξίζει τον αποκλεισμό του από την κοινωνία ή μία δεύτερη ευκαιρία για να μας δείξει πόσο ξεχωριστός είναι;

4ο Κεφάλαιο

Ρατσισμός, εθνοτικές διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός στον αθλητισμό

Το άρθρο 21 του κεφαλαίου περί ισότητας του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει τις διακρίσεις για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της φυλής, του χρώματος, της εθνοτικής καταγωγής, της κοινωνικής προέλευσης και της ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας.

- Πλαίσιο πολιτικής

Η δυνατότητα του αθλητισμού να μεταλαμπαδεύει ανθρώπινες αξίες προσελκύει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, η αντίληψη και η ευαισθητοποίηση σχετικά με τον ρατσισμό και τις διακρίσεις στον αθλητισμό έχουν αλλάξει σημαντικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, τουλάχιστον στο ποδόσφαιρο, προβάλλοντας την εντεινόμενη ανάγκη για δράση. Οι φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη που δραστηριοποιούνται στον τομέα του αθλητισμού στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο επιβεβαιώνουν την ανάγκη μιας πιο δραστηρικής προσέγγισης ενάντια στον ρατσισμό και στις διακρίσεις στον αθλητισμό.

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) εξετάζει λεπτομερώς τα ζητήματα αυτά σε μια νέα έκθεση.

- Διεύρυνση της συμμετοχής στον αθλητισμό

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι μειονότητες και οι μετανάστες

υποεκπροσωπούνται σε πολλά αθλήματα, ειδικότερα στις διοικητικές θέσεις αθλητικών οργανισμών. Το ποσοστό εκπροσώπησης γυναικών και κοριτσιών που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες ή ομάδες

μεταναστών είναι εξαιρετικό χαμηλό. Σε ορισμένες χώρες, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η γεωγραφική απομόνωση έχουν ως αποτέλεσμα μικρά

ποσοστά συμμετοχής των Ρομά και των Travellers (ταξιδευτές) στον αθλητισμό. Η μη διαθεσιμότητα αθλητικών εγκαταστάσεων σε ορισμένα μέρη μειώνει επίσης το ποσοστό συμμετοχής κάποιων ομάδων. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και βελτίωση της πολυμορφίας.

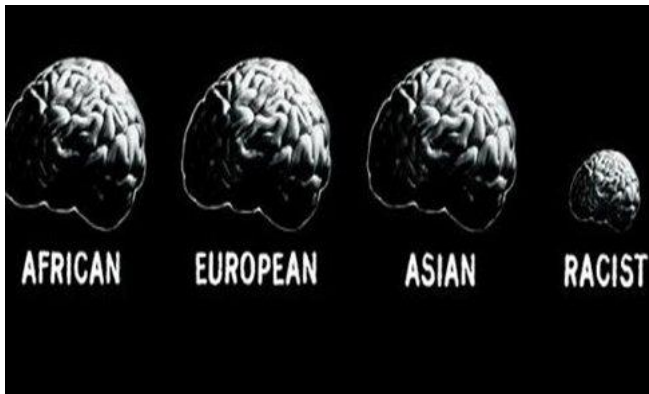
Τα διοικητικά συμβούλια αθλητικών φορέων, οι ομοσπονδίες και οι σύλλογοι πρέπει να αναλάβουν πιο στοχευμένες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των δυνατοτήτων εξάλειψης του αποκλεισμού που προσφέρει ο αθλητισμός. Σε αυτές τις δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνονται προγράμματα ποικιλομορφίας για την ενθάρρυνση της συμμετοχής μεταναστών και μελών εθνοτικών μειονοτήτων, ή πρωτοβουλίες για την άρση των εμποδίων στην πρόσβαση σε διοικητικές θέσεις αθλητικών οργανισμών.

Παρακολούθηση των κρουσμάτων ρατσισμού στον αθλητισμό

Τα μέσα ενημέρωσης αναφέρουν συχνά κρούσματα ρατσισμού μεταξύ θεατών αθλητικών εκδηλώσεων. Για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο ανδρών, ως βασικοί δράστες τέτοιων κρουσμάτων αναφέρονται οι οπαδοί. Ωστόσο, τα κρούσματα ρατσισμού παρατηρούνται

επίσης μεταξύ παικτών, ειδικότερα στον ερασιτεχνικό αθλητισμό.

Οι διαιτητές και τα στελέχη των συλλόγων εμπλέκονται συχνά σε κρούσματα ρατσισμού.

Επιπλέον, μεγάλος αριθμός κρουσμάτων παρατηρείται σε αθλητικούς αγώνες νέων. Συστήματα παρακολούθησης των κρουσμάτων

ρατσισμού στον αθλητισμό

υπάρχουν μόνο σε μερικά κράτη μέλη της ΕΕ. Ορισμένα είναι πιο προηγμένα και εντοπίζουν περισσότερα κρούσματα ρατσισμού από άλλα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων δεδομένων αφορούν το ποδόσφαιρο.

- Αποτελεσματική παρακολούθηση

Οι εθνικές και οι τοπικές αρχές ενθαρρύνονται να αναπτύξουν αποτελεσματικούς τρόπους παρακολούθησης των κρουσμάτων ρατσισμού και των διακρίσεων στον αθλητισμό, σε στενή συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες για τη βελτίωση της καταγραφής των κρουσμάτων, αλλά και για τη διευκόλυνση της καταγραφής μεμονωμένων καταγγελιών.

- Ενίσχυση της νομοθεσίας και της επιβολής της για την καταπολέμηση κρουσμάτων ρατσισμού στον αθλητισμό.

Τα καταστατικά ή άλλα παρόμοια έγγραφα των ευρωπαϊκών και διεθνών αθλητικών οργανισμών περιέχουν συχνά αντιρατσιστικές διατάξεις ή διατάξεις κατά των διακρίσεων. Όμως, ελάχιστοι οργανισμοί εφαρμόζουν σαφείς πειθαρχικές διαδικασίες σε περιπτώσεις ρατσιστικής ή διακριτικής συμπεριφοράς, με εξαίρεση τους διεθνείς οργανισμούς ποδοσφαίρου και κρίκετ. Οι πειθαρχικοί κανονισμοί της Ένωσης

Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών (UEFA), ως παράδειγμα ορθής πρακτικής, περιέχουν αντιρατσιστικές διατάξεις και έναν κατάλογο κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεων.

- Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των αντιρατσιστικών κανονισμών

Τα διοικητικά συμβούλια των αθλητικών φορέων πρέπει να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικούς αντιρατσιστικούς κανονισμούς και μέτρα ισότητας. Στο πλαίσιο

αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον συντονισμό της ανταλλαγής

ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών. Η απόφαση πλαισίου του Συμβουλίου για την καταπολέμηση συγκεκριμένων μορφών και εκφάνσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας στο ποινικό δίκαιο αποτελεί σημαντικό νομικό εργαλείο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την καταπολέμηση του ρατσισμού στον αθλητισμό.

- Φορείς ισότητας και αθλητισμός

Η έκθεση του FRA καταδεικνύει ότι τουλάχιστον σε 16 κράτη μέλη της ΕΕ φορείς ισότητας και άλλα θεσμικά όργανα, όπως εθνικά θεσμικά όργανα για τα δικαιώματα του ανθρώπου αναλαμβάνουν δράση σε περιπτώσεις κρουσμάτων ρατσισμού και εθνοτικών διακρίσεων στον αθλητισμό. Συμμετοχή των φορέων ισότητας στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των εθνοτικών διακρίσεων στον αθλητισμό. Οι φορείς ισότητας και τα εθνικά θεσμικά όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να διαδραματίζουν πιο ενεργό ρόλο για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών διακρίσεων στον αθλητισμό. Οι φορείς αυτοί μπορούν να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των αθλητικών ομοσπονδιών και των συλλόγων. Μπορούν να παρέχουν υποστήριξη σε πιθανά θύματα και, όπου υπάρχει δυνατότητα, να συμμετέχουν στις δίωξεις κατά των δραστών.

- Ιστορικό

Η έκθεση του FRA βασίζεται σε συνεντεύξεις εμπειρογνομόνων του τομέα και ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και σε δευτερογενή δεδομένα και πληροφορίες που αφορούν την περίοδο 2003-2008. Επιπλέον, πρόσθετα δεδομένα υποβλήθηκαν από ευρωπαϊκούς και διεθνείς ενδιαφερόμενους φορείς, περιλαμβανομένων των εθνικών αθλητικών ομοσπονδιών. Η έρευνα αφορούσε τόσο τον επαγγελματικό όσο και τον ερασιτεχνικό αθλητισμό ανδρών, γυναικών και παιδιών ή εφήβων.

Ρατσισμός, εθνοτικές διακρίσεις και αποκλεισμός μεταναστών και μειονοτήτων στον αθλητισμό: Η κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Συνοπτική έκθεση Το 2011 θα δημοσιευθεί ένα Εγχειρίδιο ορθής πρακτικής για τις αθλητικές ομοσπονδίες, τους συλλόγους, τους παίκτες και τους αθλητές, με παραδείγματα πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση του ρατσισμού, των εθνοτικών διακρίσεων και του αποκλεισμού μεταναστών και μειονοτήτων στον αθλητισμό. Οι εκθέσεις είναι για το ζήτημα της εμφάνισης ρατσιστικών και εθνικιστικών φαινομένων στο χώρο του αθλητισμού σίγουρα δεν είναι κάτι ιστορικά καινούργιο. Να θυμηθούμε για παράδειγμα την Ολυμπιάδα του 1936 στο Βερολίνο, που χρησιμοποιήθηκε ως «παράδειγμα» των δυνατοτήτων της «Άριας Φυλής» έναντι όλων των άλλων, αλλά και τη στάση του ίδιου του Χίτλερ απέναντι στον Όουενς των 4 χρυσών μεταλλίων... Φυσικά ο ρατσισμός-εθνικισμός στον αθλητισμό (ως κομμάτι της κοινωνίας, όπου και εκεί εκδηλώνεται πολύμορφα) δεν είναι φαινόμενο που ανθεί μόνο στα δικτατορικά καθεστώτα, αλλά και σε «δημοκρατίες», όπου μάλιστα κάνουν (έστω και με τα όπλα), εξαγωγή της δημοκρατίας αυτής σε άλλες χώρες. Το ζήτημα της εμφάνισης ρατσιστικών και εθνικιστικών φαινομένων στο χώρο του αθλητισμού σίγουρα δεν είναι κάτι ιστορικά καινούργιο. Να θυμηθούμε για παράδειγμα την Ολυμπιάδα του 1936 στο Βερολίνο, που χρησιμοποιήθηκε ως «παράδειγμα» των δυνατοτήτων της «Άριας Φυλής» έναντι όλων των άλλων, αλλά και τη στάση του ίδιου του Χίτλερ απέναντι στον Όουενς των 4 χρυσών μεταλλίων... Φυσικά ο ρατσισμός-εθνικισμός στον αθλητισμό (ως κομμάτι της κοινωνίας, όπου και εκεί εκδηλώνεται πολύμορφα) δεν είναι φαινόμενο που ανθεί μόνο στα δικτατορικά καθεστώτα, αλλά και σε «δημοκρατίες», όπου μάλιστα κάνουν (έστω και με τα όπλα), εξαγωγή της δημοκρατίας αυτής σε άλλες χώρες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η αναφορά γίνεται για τις ΗΠΑ και τα φαινόμενα ρατσισμού στον μαγικό κόσμο του NBA. Φυσικά δεν αναφερόμαστε σε παλιότερες εποχές όπου απαγορευόταν σε «έγχρωμους» η συμμετοχή στους αγώνες αλλά στις σημερινές διακρίσεις. Πιο

συγκεκριμένα σύμφωνα έρευνα (που δημοσιεύτηκε στα ελληνικά ΜΜΕ) που πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή πανεπιστημίου Justin Wolfers και τον τελειόφοιτο οικονομικών Joseph Price, διαπιστώνει την ύπαρξη διαφοράς στον ρυθμό φάουλ/λεπτό που καταλογίζονται από τους διαιτητές του NBA σε παίκτες διαφορετικού χρώματος ! Για την εκπόνηση της έρευνας συγκεντρώθηκαν στοιχεία από 13 αγωνιστικές περιόδους του NBA (1991-2004), ενώ λήφθηκαν υπόψη και διάφοροι άλλοι παράγοντες όπως η εμπειρία και ο χρόνος συμμετοχής, η θέση του κάθε παίκτη, το αν αγωνίζονταν εντός ή εκτός έδρας. Οι δύο ερευνητές συγκέντρωσαν και μελέτησαν πάνω σε μια βάση δεδομένων με σχεδόν 60.000 καταγεγραμμένα φάουλ. Πιο αδικημένες είναι οι ομάδες με περισσότερους μαύρους παίκτες μιας και όπως συμπεραίνεται από την έρευνα, οι μαύροι παίκτες έχουν ποσοστό συμμετοχής 83% ενώ το 68% των διαιτητών είναι λευκοί. Η μεγαλύτερη φυλετική διάκριση στα σφυρίγματα, άλλωστε, παρουσιάζεται από τους λευκούς διαιτητές προς μαύρους παίκτες. Όπως αναφέρεται στην έρευνα, οι μαύροι παίκτες υποπέφτουν σε 0,12-0,20 περισσότερα φάουλ ανά 48 λεπτά αγώνα όταν ο αριθμός των λευκών διαιτητών αυξάνεται από μηδέν σε τρεις, υπάρχει δηλαδή μια άνοδος 2,5-4,5% στο ρυθμό φάουλ/λεπτό. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των ερευνητών η διαφορά αυτή στα φάουλ που καταλογίζονται είναι αρκετή για να επηρεάσει το αποτέλεσμα ενός αγώνα. Όπως αναφέρει το πόρισμα, το θεωρητικό 50% που έχει μια ομάδα για να κερδίσει έναν αγώνα μειώνεται κατά 1% για κάθε μαύρο βασικό παίκτη παραπάνω από την αντίπαλη ομάδα, 49% για έναν επιπλέον μαύρο παίκτη, 48% για δύο κ.ο.κ. Φυλετική διάκριση παρουσιάζεται και αντίστροφα. Αναφέρεται στην έρευνα ότι η επίδοση -πόντοι, ριμπάουντ, ασίστ κ.α.- των παικτών μειώνεται αισθητά όταν η πλειοψηφία των διαιτητών είναι διαφορετικού χρώματος. Το μοναδικό στοιχείο στο οποίο δεν παρουσιάζεται καμία διαφορά στις επιδόσεις των παικτών είναι οι ελεύθερες βολές, γεγονός στο οποίο οι ερευνητές δίνουν μεγάλη βάση μιας και είναι η μοναδική πράξη στο γήπεδο που δεν επηρεάζεται από την συμπεριφορά των διαιτητών. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν από τους δύο ερευνητές για την εκπόνηση της έρευνας συγκεντρώθηκαν από φωτογραφίες εφημερίδων και από πληροφορίες που τους έδωσε ανώνυμος πρώην διαιτητής λόγω του ότι τα επίσημα στοιχεία για τα φάουλ και την συμπεριφορά των διαιτητών θεωρούνται απόρρητα από το NBA και χρησιμοποιούνται μόνο για εκπαίδευση νέων διαιτητών. Φυσικά για όλα αυτά δεν φταίει το συγκεκριμένο άθλημα, αλλά η γενικότερη περιρρέουσα κοινωνική ατμόσφαιρα. Κάτι που για ν' αλλάξει χρειάζονται γενικότερες αλλαγές σε επίπεδο οικονομίας και εξουσίας...θέσιμες στον δικτυακό τόπο.

5ο Κεφάλαιο

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Από τα αρχαία χρόνια, η θέση της γυναίκας δεν ήταν εφάμιλλη με εκείνη του άνδρα. Από κάθε άποψη ο άνδρας υπερερούσε και θεωρούνταν ο αρχηγός της οικογένειας και η γυναίκα ουσιαστικά ήταν υπόδουλή του. Οι άντρες επιπλέον θεωρούσαν ότι τα κορίτσια δεν θα έπρεπε να μορφώνονται και για αυτό το λόγο δεν τους επέτρεπαν να πηγαίνουν στο σχολείο. Με το πέρασμα των χρόνων τα πράγματα άρχισαν να καλυτερεύουν για τις γυναίκες. Μπορούσαν να μορφώνονται, να συμμετέχουν στα κοινά και σε άλλα που ως τότε τους απαγορεύονταν. Δεν είχαν την απόλυτη ελευθερία αλλά σχετικά με παλαιότερα τα όσα τους επιτρέπονταν τώρα ήταν υπεραρκετά. Για κακό των ανδρών όμως οι γυναίκες μέσα από τη γνώση έμαθαν τι θα πει ελευθερία. Γνωστοποιήθηκαν σ' αυτές τα δικαιώματά τους κι άρχισαν να απαιτούν. Διεκδίκησαν και στο τέλος κέρδισαν τη θέση που έπρεπε να έχουν εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Έβαλαν τέλος στην απομόνωση από το κοινωνικό σύνολο και την καταπίεση από τους άνδρες τους.

Κατόπιν οι γυναίκες διεκδίκησαν και το δικαίωμά τους να εργάζονται. Όπως είναι φυσικό αντιμετώπισαν αρκετά εμπόδια μέχρι να φτάσουν στο σημείο να θεωρείται δεδομένο το γεγονός ότι θα σπουδάσουν και μετά θα διεκδικήσουν θέσεις εργασίας είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα. Ωστόσο ακόμα και μετά από αυτό τους το κατόρθωμα τα προβλήματα δεν σταμάτησαν. Η γυναίκα γυρνούσε στο σπίτι και είχε να κάνει όλες τις δουλειές του σπιτιού μόνη της, κάτι τέτοιο όμως ήταν πολύ κουραστικό. Έτσι έδωσαν την μάχη για ισότητα και στο σπίτι. Φόρεσαν ποδιές στους άνδρες τους κι απαίτησαν βοήθεια στις δουλειές του σπιτιού και στην ανατροφή των παιδιών. Ζήτησαν περισσότερη κατανόηση κι αυτή τη φορά χωρίς ιδιαίτερο κόπο πήραν αυτό που ήθελαν.

Πολλές όμως γυναίκες παλεύουν ακόμη για απελευθέρωση, γιατί, αν υπάρχουν χιλιάδες άνδρες με κατανόηση υπάρχουν άλλοι τόσοι που αντιμετωπίζουν τις γυναίκες σαν σκλάβες, κι αν αυτές αντιδράσουν, υποστούν βίαιες κυρώσεις.

ΟΡΙΣΜΟΣ

Σεξισμό ονομάζουμε το σύνολο των προκαταλήψεων και συμπεριφορών, οι οποίες πηγάζουν από την βίαια (δηλαδή αυθαίρετα άνιση) διστική [dualist/binary] ιδεολογία που έχει τη βάση της στο διαχωρισμό των φύλων σε αρσενικό και θηλυκό (de Beauvoir 1949, Cixous 1997), και οι οποίες θεωρούν το ένα εκ των δύο φύλων βιολογικά, ηθικά, διανοητικά και πνευματικά υποδεέστερο του άλλου, επιτρέποντας—ή και θεσμοθετώντας—τις εναντίον του συστηματικές διακρίσεις, αρνητικές ή φοβικές κρίσεις, φυσικούς περιορισμούς ή και εκδηλώσεις μίσους. Ο σεξισμός αφορά στις πεποιθήσεις που οδηγούν σε αυθαίρετες διακρίσεις κατά των γυναικών με βάση τα στερεότυπα του φύλου τους και μόνο, στα πλαίσια της πατριαρχικής κοινωνίας, όπως αυτή πραγματώνεται με διάφορες μορφές ανά τον κόσμο (και τότε είναι γνωστός και ως «ανδρικός σωβινισμός» [male chauvinism]), χωρίς όμως να αποκλείονται οι περιπτώσεις όπου η διάκριση λειτουργεί κατά των ανδρών (με την αντίστοιχη γυναικεία σκέψη να θεωρείται «γυναικείος σωβινισμός» [female chauvinism]). Στην ακραία μορφή του εκδηλώνεται και ως μισογυνία (ή μισανδρία, όταν στρέφεται ενάντια στους άνδρες), όρος που υποδηλώνει το γενικευμένο μίσος και ακραία προκατάληψη εναντίον των γυναικών (ή ορισμένων κατηγοριών γυναικών), από άτομα ανεξαρτήτως φύλου ή από ολόκληρες κοινωνίες των οποίων οι κώδικες λειτουργίας βλάπτουν σοβαρά τις γυναίκες (Η πατριαρχική κοινωνία δε—το είδος της κοινωνίας που στηρίζεται στην ιδέα της «φυσικής», ανωτερότητας του άρρενος και ιεραρχεί τις κοινωνικές, οικονομικές και

ηθικές δομές της με γνώμονα την πρωτοκαθεδρία του αρσενικού ενάντια στο θηλυκό και την ανδροκρατία της εξουσίας—αποτελεί και το γενεσιουργό πλαίσιο για τις σεξιστικές ιδεολογίες και συμπεριφορές, αλλά και το αποτέλεσμα του συνόλου των πρακτικών αυτών στη διάρκεια των αιώνων.

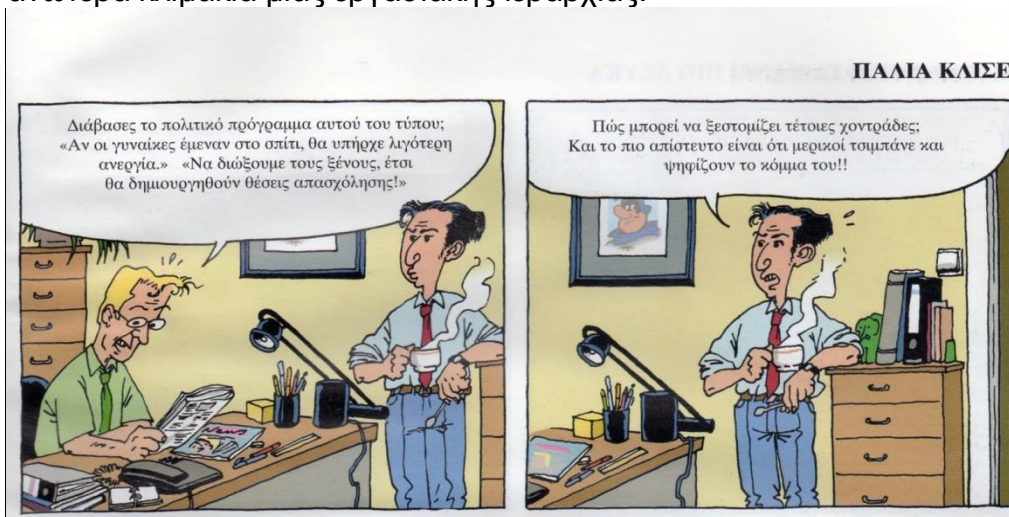

ΠΩΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΕΚΔΗΛΩΝΕΤΑΙ:

Ο σεξισμός όμως εκδηλώνεται πιο απτά μέσα από κοινωνικές και πολιτικές πρακτικές διακρίσεων [discrimination] που θεωρούν εκ προοιμίου τη γυναίκα ως το «ασθενές φύλο» και μπορούν να πάρουν (μεταξύ άλλων) τις εξής μορφές:

- **Στο σπίτι:** παραδοσιακός διαχωρισμός των ρόλων των φύλων [gender segregation], με τον άντρα να αναλαμβάνει την κερδοφόρα και κοινωνικά αναγνωρισμένη εξωτερική εργασία και τη γυναίκα να περιορίζεται στον εσωτερικό χώρο του σπιτιού και της οικογενείας, με μη-αναγνώριση του κοινωνικού ρόλου και της εργασίας της εκεί (Hartmann 1982)• απλήρωτη και κρατικά ανασφάλιστη εργασία στα οικιακά και στη μητρότητα, διακρίσεις και έλλειψη μέριμνας για ανύπαντρες μητέρες και παιδιά χωρίς αναγνωρισμένο πατέρα. Συχνά ο σεξισμός μπορεί να λαμβάνει κεκαλυμμένη «θετική» χροιά: η πεποίθηση ότι οι γυναίκες είναι το αδύναμο φύλο και χρήζουν προστασίας και αστυνόμευσης από τον πατέρα, τον σύζυγο, ή τον μεγαλύτερο αρσενικό της οικογενείας.

- **Στο χώρο εργασίας:** χαμηλότεροι μισθοί για τις γυναίκες, υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και διακρίσεις στις προσλήψεις (Rubin 2008), εχθρικό εργασιακό περιβάλλον με εκδηλώσεις μίσους ή άσκηση σεξουαλικών πιέσεων [sexual harassment], απολύσεις ή διακρίσεις κατά των εγκύων γυναικών, έλλειψη βρεφονηπιακής φροντίδας για μητέρες που φροντίζουν τα παιδιά τους, πρακτικές «γυάλινης οροφής» [glass ceiling]—ένα ανομολόγητο αλλά υπαρκτό όριο που εμποδίζει τις γυναίκες καριέρας από την πρόσβαση στα ανώτερα κλιμάκια μιας εργασιακής ιεραρχίας.

- **Στην εκπαίδευση:** Εκδίωξη εγκύων κοριτσιών από το σχολείο, απαγόρευση μόρφωσης στις γυναίκες, εμπόδια στο δρόμο των κοριτσιών προς την εκπαίδευση (κυρίως τα ανώτερα κλιμάκια), εχθρικό περιβάλλον στην τάξη με διακρίσεις ή και βία (λεκτική, σωματική) κατά των κοριτσιών, διάδοση πεποιθήσεων πως ορισμένα επαγγέλματα—κυρίως μαθηματικά ή επιστήμες—δεν είναι για γυναίκες επειδή δεν είναι τόσο λογικές, συγκεντρωμένες ή έξυπνες όσο οι άντρες, χαμηλότερη ποσοστωση γυναικών στα ανώτατα εκπαιδευτικά αξιώματα.
- **Στις ένοπλες δυνάμεις:** (μερικός ή ολικός) αποκλεισμός των γυναικών από τα ένοπλα σώματα ή ορισμένες ανώτερες βαθμίδες τους.
- **Στη θρησκεία:** στιγματισμός των γυναικών ως «κατώτερων», «αμαρτωλών» και «ακάθαρτων», θεσμική υποταγή τους στο αρσενικό, μερικός ή ολικός αποκλεισμός τους από το ιερατείο και ορισμένους χώρους της εκκλησίας (άβατα, ιερά).
- **Στην επιστήμη:** στρέβλωση ή αποσιώπηση θεμάτων που αφορούν τις γυναίκες, πατριαρχικές εκ προοιμίου προκαταλήψεις που διαμορφώνουν τα ερευνητικά αντικείμενα, μεθόδους και αποτελέσματα, νοοτροπία αποκλεισμού των γυναικών από τις φυσικές επιστήμες ως «ακατάλληλες» για το είδος της ευφυΐας τους.
- **Στη γλώσσα:** χρήση αρνητικά χρωματισμένου λόγου (π.χ. «κάνεις σαν γυναικούλα») ή χρήση του αρσενικού τμήματος ως γνώμονα ή συνώνυμου για ένα σύνολο (π.χ. «ο άνθρωπος»), σεξιστικά ανέκδοτα και παροιμίες, σύνδεση του άνδρα με την έλλογη γλώσσα και το νου και της γυναίκας με την άναρθρη βιολογική ύπαρξη.
- **Στην δημόσια ζωή:** «γυάλινη οροφή» για τις γυναίκες-λειτουργούς ή διεκδικητές ανωτέρων ή ανωτάτων δημοσίων αξιωμάτων, ελλειμματική εκπροσώπηση των γυναικών στα διάφορα σώματα εξουσιών, αποσιώπηση των γυναικείων θεμάτων, δυο μέτρα και δύο σταθμά [double standard] όσον αφορά γυναικείες και αντρικές δράσεις, ή και ως προς τα δικαιώματά τους ως πολίτες.
- **Στα σεξουαλικά δικαιώματα:** θεωρούμενη ως «φυσική» εκμετάλλευση της γυναικείας σεξουαλικότητας στην πορνογραφία, στην πορνεία και την

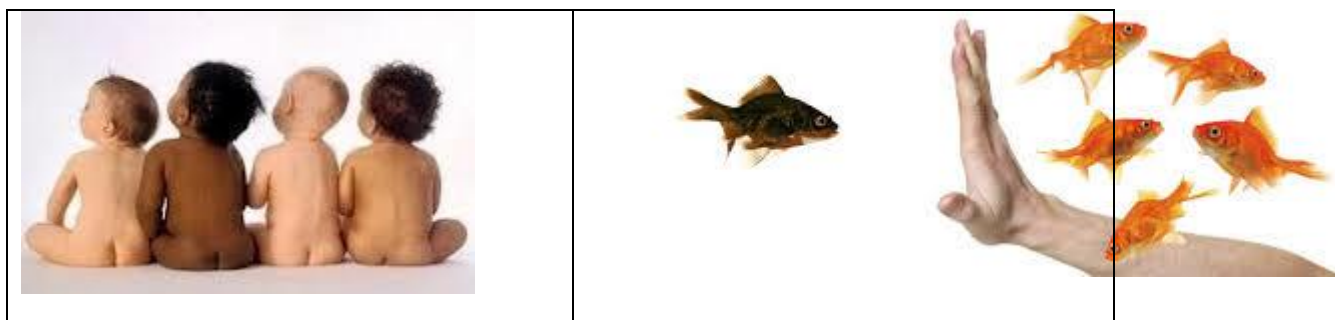

παράνομη διακίνηση γυναικών[trafficking], στιγματισμός της γυναικείας σεξουαλικότητας ως αποσιωπητέου θέματος ή ως ανέκδοτου, δύο μέτρα και σταθμά όσον αφορά παρόμοιες σεξουαλικές συμπεριφορές ανδρών και γυναικών (π.χ. «ψυχρή/ κύριος»).

- **Στα ανθρώπινα δικαιώματα:** μερική ή και ολική άρνηση ανθρωπίνης υπόστασης ή αυτονομίας στις γυναίκες, έκθεση των γυναικών σε περισσότερες πιθανότητες και μορφές βίας (π.χ., κλειτοριδεκτομή, «εθνικές εκκαθαρίσεις»), δύο μέτρα και σταθμά όσον αφορά την αξία ανδρών και γυναικών απέναντι στο νόμο (π.χ., ήπιες τιμωρίες ή απαλλαγές για βιασμούς και πράξεις βίας που βαφτίζονται «εγκλήματα πάθους» ή «τιμής»).

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΡΟΚΑΤΑΛΕΙΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ

Το **στερεότυπο** είναι μια απλουστευμένη ή/και τυποποιημένη αντίληψη ή μια εικόνα, που συχνά κατέχουν από κοινού οι άνθρωποι για μια άλλη ομάδα. Τα στερεότυπα μπορούν να είναι θετικά ή αρνητικά και είναι χαρακτηριστικές γενικεύσεις βασισμένες στην ελάχιστη ή περιορισμένη γνώση για μια ομάδα ανθρώπων. Τέτοιες υπεραπλουστευμένες αντιλήψεις, απόψεις, ή εικόνες, είναι βασισμένες στην υπόθεση ότι υπάρχουν κοινές ιδιότητες και κοινά χαρακτηριστικά που τα μέλη της άλλης ομάδας έχουν. Τα στερεότυπα είναι όχι μόνο ενάντια στα δικαιώματα των άλλων τους, αλλά και τους βλάπτουν με την ενθάρρυνση της **προκατάληψης** και της **διάκρισης**. Η προκατάληψη δεν είναι μόνο μια δεδηλωμένη άποψη ή πεποίθηση, αλλά και μια τοποθέτηση που περιλαμβάνει συναισθήματα όπως η περιφρόνηση και η απέχθεια. Η διάκριση εμφανίζεται όταν αντιμετωπίζεται ένα πρόσωπο λιγότερο ευνοϊκά έναντι κάποιου άλλου και η στάση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αλλιώς, παρά μόνο ως ένα άμεσο αποτέλεσμα της προκατάληψης.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Η ομορφιά γενικά είναι το χαρακτηριστικό ενός ατόμου, ενός τόπου, ενός αντικειμένου ή μιας ιδέας που προσφέρει μια αέναη εμπειρία απόλαυσης, ευχαρίστησης, νοήματος και ικανοποίησης. Η ομορφιά μελετάται ως κλάδος της αισθητικής, της κοινωνιολογίας, της κοινωνικής ψυχολογίας και του πολιτισμού. Ως δημιούργημα του πολιτισμού, έχει εμπορευματοποιηθεί εξαιρετικά με όχι πάντα θετικά αποτελέσματα. Μια "ιδανική ομορφιά" είναι η ύπαρξη η οποία θαυμάζεται, ή κατέχει χαρακτηριστικά τα οποία χαρακτηρίζονται ευρέως ως όμορφα σε έναν συγκεκριμένο πολιτισμό ή κοινωνία.

Η έννοια του 'όμορφου' συχνά περιλαμβάνει και την περίπτωση όπου μια ύπαρξη βρίσκεται σε πλήρη ισορροπία και αρμονία με την φύση, κατάσταση η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αισθήματα έλξης και συναισθηματικής ευημερίας. Επειδή όμως, είναι μια υποκειμενική εμπειρία, συχνά λέγεται ότι η ομορφιά είναι στα μάτια αυτού που βλέπει. Ωστόσο, στην πιο βαθυστόχαστή της έννοια, η ομορφιά μπορεί να δημιουργεί μια περίοπτη εμπειρία θετικής αντανάκλασης γύρω από το νόημα της ύπαρξης κάθε ατόμου. Υποκείμενο δε της ομορφιάς είναι οτιδήποτε συνεχεί με την προσωπική ολοκλήρωση.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα ο αριθμός των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα συνεχώς αυξάνεται, με αποτέλεσμα τα ελληνικά σχολεία να χαρακτηρίζονται ως πολυπολιτισμικά. Ο εκπαιδευτικός, για να αντιμετωπίσει και να ξεπεράσει τις δυσκολίες και τα προβλήματα που παρουσιάζονται συνεχώς σε τέτοια σύνθετα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα είναι αναγκαίο να αποκτήσει διαπολιτισμική συνείδηση και να δείξει προθυμία στην αποδοχή της διαφορετικότητας μέσα στη σχολική αίθουσα. Παρόλα αυτά όμως σύμφωνα με έρευνες και αναλύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί υπάρχουν 11 ερμηνεύσιμοι παράγοντες να επιτευχθούν όσα προαναφέρθηκαν . Κατά φθίνουσα σειρά φορτίσεων στο παραγοντικό μοντέλο αυτοί είναι:

- (α) ισότητα και παροχή ίσων ευκαιριών,
- (β) τάσεις γενικής απομόνωσης μεταξύ μαθητών,
- (γ) τάσεις απομόνωσης από καθηγητές,
- (δ) γενική αποδοχή,
- (ε) ίσες ευκαιρίες που παρέχονται από τη διεύθυνση και φορείς στο σχολείο,
- (στ) αποδοχή παιδιών με ειδικές ανάγκες ή με μαθησιακά προβλήματα,
- (ζ) ξενοφοβία (αποδοχή αλλόθρησκων και αλλόγλωσσων μαθητών),
- (η) ψυχολογικός εκφοβισμός,
- (θ) οικογενειακή / οικονομική κατάσταση,
- (ι) αποδοχή απέναντι στην εμφάνιση και το ντύσιμο,
- (δ) σεβασμός θρησκευτικών και πολιτικών διαφορών.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1.Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρες σε κάποιο περιστατικό ρατσισμού;
 ΝΑΙ ... ΟΧΙ...

Αν ναι

I λόγω οικονομικής κατάστασης

II εθνικότητας

III εμφάνισης, ένδυσης

IV άλλο

2.Έχετε βιώσει ποτέ κάποιο είδος ρατσισμού;
 ΝΑΙ ... ΟΧΙ...

3.Έχετε φερθεί ποτέ ρατσιστικά σε κάποιον;
 ΝΑΙ ... ΟΧΙ ...

4.Έχετε υπερασπιστεί κάποιο άτομο που δέχτηκε κάποιο είδος ρατσισμού;
 ΝΑΙ ... ΟΧΙ...

5.Θα εντάσσατε στην παρέα σας άτομο που διαφέρει από εσάς σε:

I στιλιστικές προτιμήσεις

II θρησκευτικές προτιμήσεις

III σεξουαλικές προτιμήσεις

IV οικονομική κατάσταση

V άλλο

6.Επηρεάζετε από πεπειθήσεις ατόμων με τα οποία συναναστρέφεστε στην καθημερινότητα σε θέματα ρατσισμού;
 ΝΑΙ ... ΟΧΙ...

7.Από που πιστεύετε ότι προέρχεται ο ρατσισμός

I από ΜΜΕ

II από οικογένεια

III στερεότυπα, προκαταλήψεις

IV άλλο

8.Σας έχει επιβληθεί να απομακρύνετε κάποιον από την παρέα σας γιατί διαφέρει από εσάς

ΝΑΙ.... ΟΧΙ....

Αν ναι λόγω

I στυλιστικών προτιμήσεων

II θρησκευτικών προτιμήσεων

III σεξουαλικών προτιμήσεων

IV οικονομικής κατάστασης και κοινωνικής θέσης

V άλλο .....,

9.Πιστεύετε ότι με τις συνθήκες που επικρατούν τα φαινόμενα εκδήλωσης ρατσισμού θα αυξηθούν ;

I καθόλου

II ελάχιστα

III μέτρια

IV αρκετά

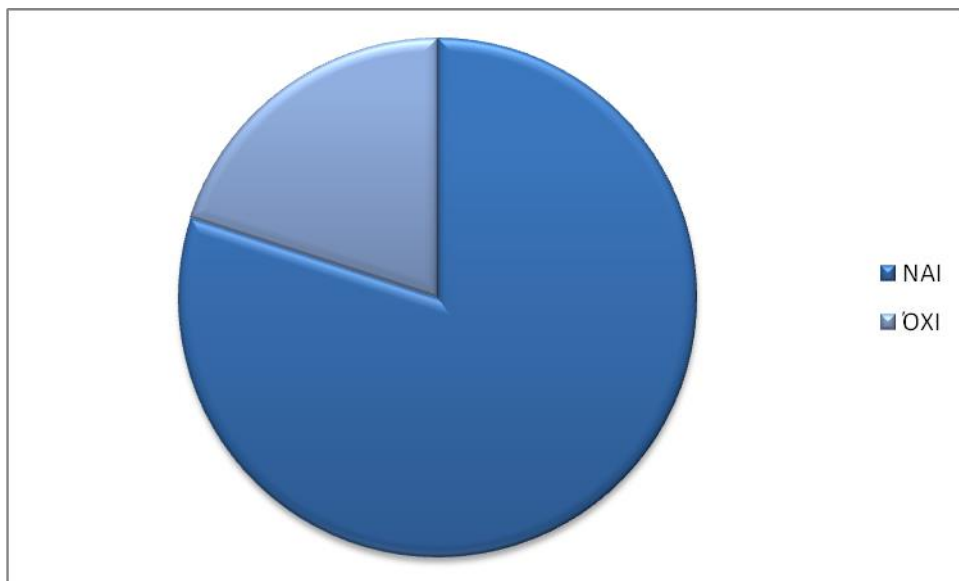
V πολύ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του συγκεκριμένου project , με στόχο να καταγράψουμε και να παρουσιάσουμε κατά πόσο οι έφηβοι στις μέρες μας είναι εξοικειωμένοι με εκδηλώσεις ρατσισμού και την γνώμη τους για το πόσο αυτά θα συνεχίσουν να υπάρχουν στο μέλλον είμαστε σε θέση να σας παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα της ερευνάς μας .

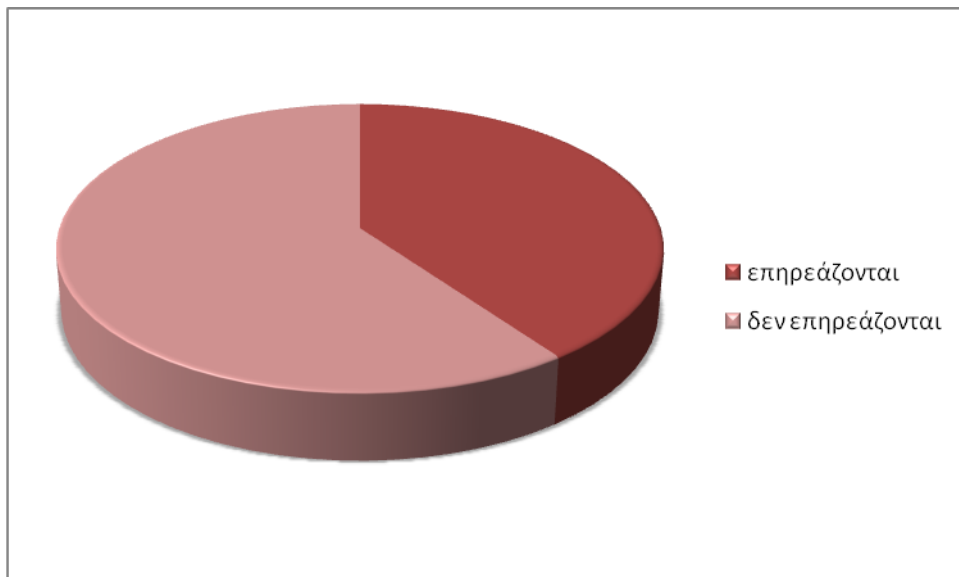
Λαμβάνοντας υπόψη τις απαντήσεις των μαθητών που δέχτηκαν να μας βοηθήσουν με την έρευνα (μαθητές της Α και Β τάξης του σχολείου μας, 1^ο Λύκειο Φιλιππιάδας), σας παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα στις περισσότερες από τις ερωτήσεις , ώστε να μπορείτε να έχετε μια εικόνα σχετικά με τα ποσοστά και τα είδη ρατσισμού στις μέρες μας

Στην ερώτηση αν έχουν γίνει ποτέ μάρτυρες σε κάποια εκδήλωση ρατσισμού οι μαθητές απάντησαν ως εξής:

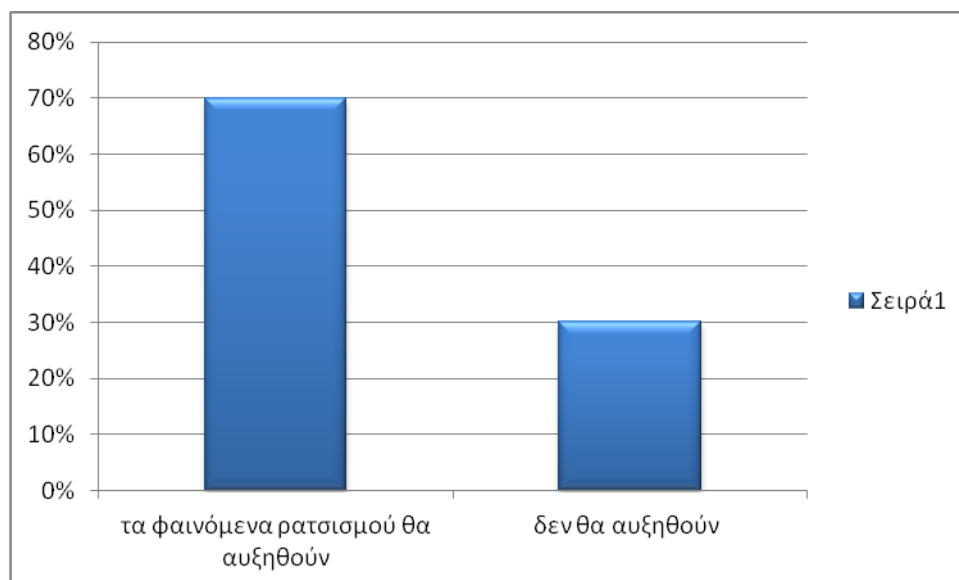
Ακόμη αποδείχθηκε ότι το 20% δεν έχει γίνει θύμα σε κάποιο είδος ρατσισμού ενώ το 80% έχει γίνει και από άλλη ερώτηση ότι το 60% έχει γίνει θύτης ενώ το 40% όχι .Επιπρόσθετα , το 60% έχει υπερασπιστεί κάποιο θύμα .

Μέσα από την έρευνα μπορεί ακόμα να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το 40% των εφήβων επηρεάζεται από πεπιοθήσεις άλλων σε θέματα ρατσισμού ενώ το 60% όχι.

Τέλος οι μαθητές δήλωσαν ότι με τις συνθήκες που επικρατούν τα φαινόμενα εκδήλωσης ρατσισμού: i) θα αυξηθούν (το 70% των μαθητών)

ii) δεν θα αυξηθούν (το 30% των μαθητών)

6ο Κεφάλαιο

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι «βασικά δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες που δικαιούνται όλοι οι άνθρωποι», τα οποία περιλαμβάνουν αστικά και πολιτικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα στη ζωή και την ελευθερία, την ελευθερία σκέψης και έκφρασης, καθώς και την ισότητα ενώπιον του νόμου. Στα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνονται, επίσης τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα στον πολιτισμό, το δικαίωμα στην τροφή, την ιατρική περίθαλψη, το δικαίωμα στην εργασία, την εκπαίδευση και την παροχή στέγης.

«Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης.»

Τα Δικαιώματα του παιδιού

Παιδί ορίζεται κάθε άνθρωπο ον κάτω των 18 ετών εκτός εάν η εθνικοί νόμοι αναγνωρίζουν την ηλικία της ενηλικίωσης νωρίτερα.

Όλα τα δικαιώματα παρέχονται σε όλα τα παιδιά χωρίς εξαιρέσεις. Είναι υποχρέωση του κράτους να προστατεύει τα παιδιά από κάθε μορφής διάκριση και να λαμβάνει μέτρα για να προωθήσει τα δικαιώματα τους.

Τι είναι σύμβαση και ποιο το περιεχόμενο της

Στο πέρασμα των χρόνων, το αίτημα για προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού εκφράστηκε με διάφορους τρόπους, όμως για πρώτη φορά τα δικαιώματα κατοχυρώνονται μέσω ενός δεσμευτικού νομικού «εργαλείου», της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το 1989. Την ιδέα για την σύναψη μιας σύμβασης με δεσμευτική ισχύ αρχικά διατύπωσε η Πολωνία. Στις 7 Ιανουαρίου 1979, κατά τη διάρκεια του εορτασμού του Διεθνούς Έτους Παιδιού, η Πολωνία κατέθεσε στην επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών ένα προσχέδιο για τα δικαιώματα των παιδιών. Μετά από μια δεκαετία διαπραγματεύσεων η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989. Έως τις 6 Δεκεμβρίου του 2006 είχε επικυρωθεί από 193 χώρες, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα (Φ.Ε.Κ 192/2.12.92), ενώ δυο χώρες δεν την είχαν επικυρώσει ακόμη (Η.Π.Α - Σομαλία). Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού αποτελείται από 54 άρθρα και χωρίζεται σε βασικά μέρη. Στο πρώτο μέρος υπάγονται τα άρθρα 1-41, όπου γίνεται αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού τα οποία χωρίζονται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες (επιβίωσης, ανάπτυξης, προστασίας και συμμετοχής). Το δεύτερο μέρος της σύμβασης αποτελείται από τα άρθρα 42-54 που αναφέρονται στο μηχανισμό ελέγχου της εφαρμογής της σύμβασης. Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της σύμβασης υπάγονται τα άρθρα 46-54. Στο κομμάτι αυτό παρατίθενται διατάξεις που αφορούν στους τρόπους με

τους οποίους θα μπορούσαν ενδεχομένως να τροποποιηθούν κάποια άρθρα της σύμβασης.

✓ **ΑΡΘΡΟ 13. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

ΕΚΦΡΑΣΗΣ : Το παιδί έχει δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του, να προσλαμβάνει πληροφορίες, να διαδίδει ιδέες ανεξαρτήτως συνόρων.

✓ **ΑΡΘΡΟ 19. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ**

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ : Το κράτος πρέπει να προστατεύει το παιδί από κάθε είδους κακομεταχείριση από τους γονείς ή από άλλους που είναι υπεύθυνοι για την φροντίδα του παιδιού και να εκπονεί κατάλληλα κοινωνικά προγράμματα για την πρόληψη της κακοποίησης και την αποκατάσταση των θυμάτων.

✓ **ΑΡΘΡΟ 20. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΧΩΡΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ** : Το κράτος είναι υποχρεωμένο να παρέχει ειδική προστασία στο παιδί που στερείται το οικογενειακό του περιβάλλον και να εξασφαλίσει σε τέτοιες περιπτώσεις κατάλληλη εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα η την τοποθέτηση του παιδιού σε άλλες μορφές πρόνοιας.

✓ **ΑΡΘΡΟ 22. ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ** : Ειδική φροντίδα θα πρέπει να εξασφαλίζεται για το παιδί πρόσφυγα ή για το παιδί που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων. Είναι υποχρέωση του κράτους να συνεργαστεί με αρμόδιους οργανισμούς που παρέχουν τέτοια προστασία και βοήθεια.

✓ **ΑΡΘΡΟ 23. ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ** : Ένα παιδί με ειδικές ανάγκες έχει δικαίωμα για ειδική φροντίδα, εκπαίδευση και επιμόρφωση ώστε να απολαύσει μια πλήρη και αξιοπρεπή ζωή και να πετύχει στο μέγιστο βαθμό αυτονομία και κοινωνική ενσωμάτωση.

✓ **ΑΡΘΡΟ 24. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ** : Το παιδί έχει δικαίωμα να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας, το κράτος θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή βασικής και προληπτικής ιατρικής φροντίδας, την εκπαίδευση, στους κανόνες

υγιεινής και τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας. Θα πρέπει να ενθαρρύνει τις διεθνείς συνεργασίες ώστε να διαπιστώσει ότι κανένα παιδί δεν στερείται το δικαίωμα πρόσβασης σε αποτελεσματικές ιατρικές υπηρεσίες.

- ✓ **ΑΡΘΡΟ 26. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ** : Το παιδί έχει δικαίωμα να επωφελείται από την κοινωνική πρόνοια συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 28. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ** : Το παιδί έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και είναι υποχρέωση του κράτους να εξασφαλίσει ότι η βασική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και δωρεάν. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προσιτές σε κάθε παιδί, να εξασφαλίσουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία ανάλογα με τις ικανότητες του καθενός. Η πειθαρχία στο σχολείο θα πρέπει να ταιριάζει με την αξιοπρέπεια του παιδιού.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 32. ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ** : Το παιδί έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από την εργασία που απειλεί την εκπαίδευση, την υγεία και την ανάπτυξη του. Το κράτος θα πρέπει να ορίζει το κατώτερο όριο ηλικίας για εργασία και να προβλέπει κατάλληλες συνθήκες εργασίας.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 33. ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ** : Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να προστατεύονται από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών και από την εμπλοκή τους στην παράγωγη και παράνομη διακίνηση αυτών των ουσιών.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 34. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ** : Το κράτος έχει την υποχρέωση να προστατεύει τα παιδιά από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένης της πορνείας και της ανάμειξης των παιδιών στην πορνογραφία.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 35. ΠΩΛΗΣΗ, ΔΟΥΛΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΠΑΓΩΓΗ** : Είναι υποχρέωση του κράτους να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την παρεμπόδιση της πώλησης, του δουλεμπορίου και της απαγωγής των παιδιών.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 37. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ** : Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια, σε σκληρές ή απάνθρωπες τιμωρίες παράνομη κράτηση ή στέρηση της ελευθερίας του. Η θανατική ποινή και η ισόβια κάθειρξη χωρίς τη

δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να απαγγέλλονται για παραβάσεις τις οποίες έχουν διαπράξει παιδιά κάτω των 18 ετών. Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία του θα χωρίζεται από τους ενήλικες εκτός εάν θεωρείται προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού. Ένα παιδί που είναι υπό κράτηση έχει το δικαίωμα για νομική και άλλη βοήθεια όπως επίσης έχει δικαίωμα να διατηρεί επαφή με την οικογένεια του.

- ✓ **ΑΡΘΡΟ 38. ΕΝΟΠΛΕΣ ΣΥΡΡΑΞΕΙΣ** : Τα κράτη πρέπει να παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά κάτω των 15 ετών, δεν θα συμμετέχουν άμεσα σε εχθροπραξίες. Κανένα παιδί κάτω των 15 ετών δεν πρέπει να στρατολογείται. Τα κράτη πρέπει επίσης να εξασφαλίσουν την προστασία και την φροντίδα των παιδιών που θίγονται από τις ένοπλες συρράξεις, όπως περιγράφονται σε σχετικό διεθνή νόμο.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 40. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ** : Κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για παράβαση του ποινικού νόμου έχει δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειας του και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του καθώς και την ανάγκη του για επανένταξη στη κοινωνία. Το παιδί έχει δικαίωμα σε βασικές εγγυήσεις όσον αφορά τη νομική ή άλλη βοήθεια για την υπεράσπιση του.

- ✓ **ΑΡΘΡΟ 46** : Η παρούσα σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή σε όλα τα κράτη.
- ✓ **ΑΡΘΡΟ 47** : Η παρούσα σύμβαση υποβάλλεται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Επίλογος : Στο βάθος, κάθε άνθρωπος γνωρίζει πως είναι μοναδικός και μόνο μια φορά πάνω στη γη, και ποτέ μια τέτοια θαυμαστά, αρμονική συνύφανση αντιθέσεων δεν πρόκειται υφανθεί μια δεύτερη φορά. (Νίτσε)

